

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

**ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

НАВЧАЛЬНИЙ ВІДДІЛ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА АТЕСТАЦІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВИПУСКНА РОБОТА

на тему:

**«ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ З ЕВАКУАЦІЇ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ,
МІСЦЕВОМУ, ОБ'ЄКТОВОМУ РІВНІ»**

слухача групи № 16-КПК/НМЦ

РОЖКО Романа Васильовича

_____
(підпис слухача)

Керівник роботи: _____
(посада, вчений ступінь (звання), прізвище, ініціали)

До захисту: _____
(допущено / не допущено)

_____
(підпис керівника роботи)

КИЇВ 2019

Зміст

1. Вступ	3-4
2. Основна частина	5-26
2.1. Організація проведення евакуації	5-10
2.2. Планування евакуації населення з досвіду Шевченківського району м. Чернівці	10-23
2.3. Порядок проведення евакуації	23-26
2.4. Організація проведення евакуаційних заходів в об'єднаних територіальних громадах	26-30
3. Висновки	30
4. Список використаних джерел	31-32
5. Додатки	33-52

ВСТУП

Евакуація, як складова захисту населення є загальнодержавним завданням.

Актуальність теми визначається:

1. Науковими дослідженнями, які нині спостерігають тенденцію до збільшення загальної кількості надзвичайних ситуацій, що в свою чергу призводять до екстрених рятувальних заходів людей із зони негативного впливу.

2. За останні роки внутрішнім переміщенням осіб в державі у зв'язку з тимчасовою окупацією Автономної Республіки Крим та проведенням антитерористичної операції на сході України.

3. Вдосконаленням технічного регулювання заходів евакуації населення органами з евакуації об'єктового, місцевого та регіонального рівня, їх спроможності виконувати завдання за призначенням.

Проблемою у розв'язанні питання проведення евакуації є відсутність нової методики планування евакуації, яка б розв'язала багато комплексних взаємопов'язаних етапів цього заходу.

Об'єктом дослідження є порядок проведення заходів з евакуації на регіональному, місцевому та об'єктовому рівні, а також форми та механізми їх проведення.

Предметом дослідження обрано виявлення закономірностей дії об'єктивних та суб'єктивних чинників на проведення евакуації, її організацію та результати.

Згідно з Кодексом цивільного захисту України **евакуація** - організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення.

Головна мета евакуації полягає у своєчасному виведенні (вивезенні) населення з небезпечних зон, районів і тим самим максимальним зменшенням ступеня його ураження. **Досягається це глибоко продуманим плануванням,**

своєчасним оповіщенням населення, чіткою організацією виведення (вивезення) евакуйованих у безпечні райони (пункти) та всебічним забезпеченням евакуації.

Порядок проведення евакуації затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 року № 841.

Цей Порядок визначає механізм здійснення організованого вивезення (виведення) населення із зон можливого впливу наслідків надзвичайної ситуації або надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру і розміщення його поза зонами дії вражаючих факторів джерел надзвичайної ситуації у разі виникнення безпосередньої загрози життю та заподіяння шкоди здоров'ю населення, а також заходів з евакуації матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення.

Евакуації підлягає населення, яке проживає в населених пунктах, що знаходяться у зонах можливого катастрофічного затоплення, можливого небезпечного радіоактивного забруднення, хімічного ураження, в районах виникнення стихійного лиха, аварій і катастроф (якщо виникає безпосередня загроза життю та здоров'ю людей).

Залежно від обстановки, яка склалася на час надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру, може бути проведено обов'язкову, загальну або часткову евакуацію населення тимчасового або безповоротного характеру.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

2.1. Організація проведення евакуації

Організація проведення евакуації та підготовка районів для розміщення евакуйованого населення і його життєзабезпечення, а також зберігання матеріальних і культурних цінностей покладаються на місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування та керівників суб'єктів господарювання.

Рішення про проведення евакуації приймають на:

- державному рівні - Кабінет Міністрів України;
- регіональному рівні - обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації;
- місцевому рівні - районні, районні у м. Києві та держадміністрації, відповідні органи місцевого самоврядування;
- рівні конкретного суб'єкта господарювання - його керівник.

У разі виникнення загрози життю або здоров'ю громадянам України на території іноземних держав їх евакуація проводиться за рішенням МЗС.

Рішення про проведення евакуації населення із зони радіоактивного забруднення приймається місцевими держадміністраціями на підставі висновку санітарно-епідеміологічної служби відповідно до прогнозованого дозового навантаження на населення або інформації суб'єктів господарювання, які експлуатують ядерні установки, про випадки порушень у їх роботі.

У невідкладних випадках, зокрема у разі безпосередньої загрози життю та здоров'ю населення, рішення про проведення екстреної евакуації населення приймає керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, а за його відсутності - керівник аварійно-рятувальної служби, який першим прибув у зону надзвичайної ситуації та має повноваження для прийняття таких рішень.

У разі виникнення надзвичайної ситуації на транспорті під час перевезення пасажирів відповідальність за їх евакуацію покладається на підприємства, установи, організації, що здійснюють транспортні перевезення, та сили цивільного захисту.

Проведення евакуації забезпечується шляхом:

- створення на регіональному та місцевому рівні органів з евакуації, а також органів з евакуації на об'єктах господарювання;
- розроблення плану евакуації населення;
- визначення безпечних районів, придатних для розміщення евакуйованого населення та матеріальних і культурних цінностей;
- організації оповіщення керівників суб'єктів господарювання і населення про початок евакуації;
- організації управління евакуацією;
- життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях його безпечного розміщення;
- участі у командно-штабних навчаннях та об'єктових тренуваннях;
- навчання населення діям під час проведення евакуації.

Оповіщення керівників суб'єктів господарювання і населення про початок евакуації проводиться відповідно до Порядку організації оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій та організації зв'язку у сфері цивільного захисту, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Навчання населення діям під час проведення евакуації населення здійснюється відповідно до Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінетом Міністрів України від 26 червня 2013 року № 444 (Офіційний вісник України, 2013 р., № 50, ст. 1788).

Для планування, підготовки та проведення евакуації у центральних органах виконавчої влади, місцевих держадміністраціях, органах місцевого самоврядування та на об'єктах господарювання утворюються тимчасові органи з евакуації.

До тимчасових органів з евакуації належать комісії з питань евакуації, збірні пункти евакуації (ЗПЕ), проміжні пункти евакуації (ПрПЕ), приймальні пункти евакуації (ППЕ).

Комісії з питань евакуації відповідають за планування евакуації на відповідному рівні, підготовку населення до здійснення заходів з евакуації,

підготовку органів з евакуації до виконання завдань, здійснення контролю за підготовкою проведення евакуації, приймання і розміщення евакуйованого населення, матеріальних і культурних цінностей.

На об'єктах господарювання, що потрапляють у зони можливих надзвичайних ситуацій, з чисельністю працюючого персоналу менш як 50 осіб комісії з питань евакуації не утворюються, а призначається особа, що виконує функції зазначеної комісії.

Керівник комісії з питань евакуації та її персональний склад призначаються органом, за рішенням якого утворені органи з евакуації.

У невідкладних випадках у складі таких комісій утворюються оперативні групи, що розпочинають роботу з моменту прийняття рішення про проведення евакуації населення.

Збірні пункти евакуації призначені для збору і реєстрації евакуйованого населення та організації його вивезення (виведення) у безпечні райони і розміщуються поблизу залізничних станцій, морських і річкових портів, пристаней, маршрутів евакуації, а також на наявних міських площах, у відкритих безпечних місцях або безпечних приміщеннях.

У невідкладних випадках функції збірних пунктів евакуації за рішенням керівника комісії з питань евакуації покладаються на оперативні групи.

Проміжні пункти евакуації розміщуються на зовнішньому кордоні зони надзвичайної ситуації, пов'язаної з радіоактивним забрудненням (хімічним зараженням), для пересадки населення з транспорту, що працював у зоні надзвичайної ситуації, на дезактивовані транспортні засоби, які здійснюють перевезення на незабруднені (незаражені) території.

Кількість, нумерація, місця розташування та перелік районів, на території яких розміщуються проміжні пункти евакуації, визначаються місцевими держадміністраціями та органами місцевого самоврядування.

Приймальні пункти евакуації розгортаються для приймання, ведення обліку евакуйованого населення, матеріальних і культурних цінностей та відправлення їх до місць постійного (тимчасового) розміщення (збереження) у безпечних районах.

Збірні пункти евакуації, проміжні пункти евакуації та приймальні пункти евакуації забезпечуються зв'язком з районними, міськими, районними у містах, селищними, сільськими комісіями з питань евакуації, комісіями з питань евакуації, утвореними на об'єктах господарювання, пунктами посадки на транспортні засоби, вихідними пунктами руху пішки, медичними і транспортними службами.

Час на розгортання і підготовку до роботи тимчасових органів з евакуації усіх рівнів не повинен перевищувати чотирьох годин з моменту отримання рішення про проведення евакуації.

Контроль за роботою органів з евакуації здійснюється органом, який приймає рішення про проведення евакуації.

Органи з евакуації інформують щороку місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування та керівників суб'єктів господарювання про стан планування евакуації, власної підготовки до виконання покладених на них завдань, навчання населення діям під час проведення евакуації, обладнання станцій, портів, пунктів посадки на транспортні засоби, підготовку маршрутів до місць посадки на транспортні засоби, здійснення контролю за підготовкою транспортних засобів до евакуації, організацію ведення обліку евакуйованого населення, оповіщення відповідних органів управління та населення про початок евакуації, медичне забезпечення населення під час евакуації у місті (районі), підготовку до розміщення пунктів санітарної обробки населення, спеціальної обробки одягу, майна і транспорту, здійснення дозиметричного контролю у складі приймальних пунктів евакуації.

На центральні органи виконавчої влади місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання, що проводять евакуацію населення, покладається:

- розроблення і виконання плану евакуації населення;
- визначення і підготовка безпечного району для евакуйованого населення і його життєзабезпечення;
- здійснення контролю за плануванням, підготовкою і проведенням заходів з евакуації підпорядкованими їм органами з евакуації.

До планування та здійснення заходів з евакуації залучається Мінінфраструктури.

Місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування забезпечують оповіщення, інформування населення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій, у тому числі у формі, доступній для осіб з вадами зору та слуху.

Місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання, що приймають евакуйоване населення, визначають склад відповідних органів з евакуації, забезпечують розроблення плану приймання та розміщення евакуйованого населення, яке прибуває з небезпечних районів, підготовку приймальних пунктів з евакуації, обладнання станцій, портів, пунктів висадки населення, сховищ для захисту евакуйованого населення, здійснення контролю за підготовкою житла, медичних закладів, інших об'єктів для розміщення і життєзабезпечення евакуйованого населення, організацію ведення його обліку, забезпечення радіаційної і хімічної розвідок на маршрутах евакуації і в районах розміщення населення, організацію дозиметричного контролю, санітарної обробки населення, спеціальної обробки одягу, майна і транспорту.

Координація дій місцевих держадміністрацій, органів місцевого самоврядування під час проведення евакуації здійснюється центральними

органами виконавчої влади через відповідні територіальні органи у межах їх повноважень.

2.2. Планування евакуації населення з досвіду Шевченківського району м. Чернівці

Планування заходів з евакуації населення здійснюється за методикою, що затверджується центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

На сьогодні продовжують діяти методичні рекомендації з питань організації планування та проведення евакуаційних заходів на об'єктах господарської діяльності у разі виникнення надзвичайних ситуацій, що затверджені наказом МНС від 07.09.2010р. № 761

Заходи з евакуації плануються у мирний час для здійснення організованої евакуації працівників об'єктів та членів їхніх сімей:

- ❖ із зон небезпечного радіоактивного забруднення навколо атомних електростанцій (далі – АЕС) (для АЕС до 4 ГВт у радіусі 30 - км зони та для АЕС більше 4 ГВт у радіусі 50 - км зони);
- ❖ із зон можливого катастрофічного затоплення (з 4-годинним добіганням проривної хвилі);
- ❖ із районів виникнення стихійного лиха (масових лісових і торф'яних пожеж, землетрусів, зсувів, паводків, підтоплень);
- ❖ зон можливого хімічного забруднення внаслідок аварії на хімічно небезпечних об'єктах.

Евакуаційні заходи плануються на особливий період для здійснення організованої евакуації працівників об'єктів та членів їхніх сімей:

- з районів можливих бойових дій (при наявності зазначених районів);

- із зон небезпечного радіоактивного забруднення навколо АЕС (для АЕС до 4 ГВт у радіусі 30 - км зони та для АЕС більше 4 ГВт у радіусі 50 - км зони);
- із зон можливого катастрофічного затоплення місцевості (з 4-годинним добіганням проривної хвилі).

Загальне керівництво плануванням та проведенням евакуаційних заходів на об'єктах господарювання здійснює керівник об'єкта.

Безпосереднє керівництво підготовкою до проведення евакуаційних заходів на об'єктах покладається на об'єктову евакуаційну комісію (групу), яка взаємодіє з міською (районною) евакуаційною комісією, організовує обмін інформацією з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування у безпечних районах розміщення.

Методика планування заходів з евакуації розглянемо на прикладі комісії з питань евакуації Шевченківського району м. Чернівці.

Основні завдання комісії з питань евакуації Шевченківського району міста Чернівці:

- ✓ Розроблення і виконання плану евакуації населення, приймання і розміщення евакуйованого населення, матеріальних і культурних цінностей у мирний та воєнний час.
- ✓ Визначення і підготовка безпечного району для евакуйованого населення і його життєзабезпечення.
- ✓ Здійснення контролю за плануванням, підготовкою і проведенням заходів з евакуації підпорядкованими їм органами з евакуації.
- ✓ Здійснення інших функцій, які пов'язані з завданнями комісії з питань евакуації.

Перелік документів комісії з питань евакуації Шевченківського району м. Чернівці

1. Розпорядження голови Шевченківської районної в місті Чернівці державної адміністрації від 16.01.2014 № 14 «Про органи з евакуації району».
2. Положення про комісію з питань евакуації Шевченківського району м. Чернівці.
3. Посадовий склад комісії з питань евакуації.
4. Штатно-посадовий список членів комісії з питань евакуації.
5. Функціональні обов'язки особового складу комісії з питань евакуації.
6. Персональний склад комісії з питань евакуації.
7. План роботи комісії з питань евакуації Шевченківського району м. Чернівці на 2016 рік.
8. Календарний план роботи комісії з питань евакуації.
9. Витяг із плану евакуації м. Чернівці.
10. План евакуації населення при можливій загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру в Шевченківському районі м. Чернівці.
11. Списки населення, що підлягає евакуації.

На територію району можуть впливати такі негативні фактори:

- аварії на хімічно-небезпечному та вибухо-пожежонебезпечних об'єктах;
- лісові пожежі;
- снігові замети;
- зсуви;
- землетрус;
- терористичні акти на потенційно-небезпечних об'єктах, комунально-енергетичних мережах, тролейбусних маршрутах.

Основними завданнями планування евакуації є:

- зменшення ймовірності втрат населення (працівників);
- збереження кваліфікованих кадрів, спеціалістів;
- забезпечення стійкого функціонування об'єктів економіки;

- створення угруповання сил і засобів захисту населення (працівників) у безпечних районах з метою проведення рятувальних та інших невідкладних робіт в осередках надзвичайних ситуацій.

Основним документом, який визначає об'єм, зміст, строки проведення та порядок виконання заходів з евакуації, є план реагування на НС, який розробляється органами управління з питань надзвичайних ситуацій усіх рівнів на основі досягнутого економічного рівня з врахуванням річних та перспективних планів розвитку територій, об'єктів господарювання і особливостей, які властиві кожній території чи об'єкту, і який щорічно коригується.

Основними вихідними даними для планування заходів з евакуації є:

- характеристика міста, району, території, об'єктів господарювання;
- характеристика можливих надзвичайних ситуацій та їх наслідків;
- можливості міста, району, об'єктів господарювання щодо розміщення евакуйованого населення;
- можливості транспорту, що залучається до виконання заходів з евакуації;
- дорожня мережа, її стан і пропускні можливості за еваконапрямами;
- можливості інженерного та технічного забезпечення виконання заходів з евакуації;
- можливості системи охорони громадського порядку під час проведення заходів з евакуації;
- засоби зв'язку та системи управління і оповіщення населення про початок проведення заходів з евакуації;
- можливості системи охорони здоров'я, що залучається для забезпечення заходів з евакуації;
- місцеві умови та сезонні кліматичні умови, які впливають на проведення заходів з евакуації.

Основні вимоги, які висуваються до планів:

1. Реальність плану. Забезпечується всебічним аналізом стану системи ЦЗ, правильною оцінкою обстановки, яка може скластися, точними розрахунками, урахуванням можливостей, специфіки місцевих умов а також часу необхідного для виконання запланованих заходів.

2. Цілеспрямованість. Полягає у визначенні головних завдань на яких необхідно зосередити основні зусилля.

Особливу увагу необхідно приділити вирішенню завдань, пов'язаних із забезпеченням:

- а) високого ступеню готовності органів з евакуації;
- б) надійності захисту виробничого персоналу, їх сімей та населення, що мешкає в зоні можливого ураження;
- в) стійкості системи оповіщення та зв'язку, а також
- г) створення сил для локалізації та ліквідації НС, проведення евакуації.

3. Конкретність. Передбачає визначення характеру та об'ємів конкретних заходів та завдань, узгоджених між собою за ¹цілями, ²місцем, ³часом а також ⁴вибором способів виконання.

Крім того, в планах мають бути визначеними конкретні посадові особи, відповідальні за виконання заходів.

4. Точність. Забезпечується розрахунками варіантів досягнення поставлених завдань по варіантах можливої обстановки та вибір з них оптимальних.

5. Гнучкість. Забезпечується можливістю вносити необхідні уточнення та зміни в раніше намічені заходи у відповідності із мінливістю обстановки та умовами без перероблення плану в цілому.

6. Перспективність. Полягає у передбаченні змін в обстановці і відповідного маневру силами та засобами для створення відповідного резерву.

Порядок розробки плану евакуації населення з досвіду Шевченківського району міста Чернівці.

План евакуації населення, розробляють як складову частину плану реагування на надзвичайні ситуації і визначають в ньому варіанти завдань та робочих рішень для органів з евакуації та суб'єктів господарювання, які враховують їх під час розробки планів здійснення заходів евакуації суб'єктом господарювання (інструкцій щодо евакуації персоналу у разі загрози або виникнення надзвичайної ситуації).

Плани евакуації населення (працівників) розробляються комісіями з питань евакуації за рішенням керівників міністерств (відомств), місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та керівників об'єктів.

Плани евакуації населення (працівників) міністерств (відомств), областей, районів, міст, селищних районів, селищ і об'єктів відпрацьовуються текстуально за видами надзвичайних ситуацій з додатком карти або схеми.

Плани евакуації працівників об'єкта розробляються відповідними комісіями з питань евакуації та складаються з розділів:

- Загальна характеристика об'єкта.
- Порядок оповіщення працівників та членів їхніх сімей про початок евакуації.
- Терміни та порядок проведення евакуації за видами надзвичайних ситуацій і загальний термін евакуації.
- Визначення евакуаційних напрямків, маршрутів евакуації, довжини маршрутів та часу на переміщення працівників і членів їхніх сімей до кінцевих пунктів.
- Організація прийому, розміщення, захисту та життєзабезпечення евакуйованих у безпечному районі.
- Організація і здійснення заходів щодо видів забезпечення евакуації: транспортне, інженерне, медичне, матеріально-технічне, продовольче, охорони громадського порядку і безпеки дорожнього руху, інформаційне.

Загальна характеристика об'єкта:

- ✓ кількість працівників та членів їхніх сімей, які підлягають евакуації за видами надзвичайних ситуацій;
- ✓ кількість транспорту, необхідного для евакуації працівників та членів їхніх сімей;
- ✓ кількість працівників та членів їхніх сімей, які виводяться у пішому порядку;
- ✓ характеристика об'єкта та можливі наслідки у разі виникнення надзвичайних ситуацій;
- ✓ евакуаційні органи, їх склад та терміни приведення у готовність за видами надзвичайних ситуацій;
- ✓ висновки з оцінки обстановки.

Порядок оповіщення працівників та членів їхніх сімей про початок евакуації здійснюється згідно затвердженого календарного плану приведення в готовність та розробленої схеми (списку) оповіщення працівників та членів їхніх сімей.

Терміни та порядок проведення евакуації за видами надзвичайних ситуацій і загальний термін евакуації:

- термін проведення евакуації (початок, кінець та загальний час проведення евакуації);
- визначення порядку доставки працівників об'єкта та членів їхніх сімей з районів надзвичайних ситуацій (пунктів посадки) у безпечні райони (пункти висадки) і кількість задіяного транспорту на етапах і рейсах.

Визначення евакуаційних напрямків, маршрутів евакуації, довжини маршрутів та часу на переміщення працівників та членів їхніх сімей до кінцевих пунктів.

Організація приймання, розміщення, захисту та життєзабезпечення евакуйованих у безпечному районі.

Організація і здійснення заходів щодо видів забезпечення евакуації: транспортне, інженерне, медичне, матеріально-технічне, продовольче, охорони громадського порядку і безпеки дорожнього руху, інформаційне.

Для кожного виду забезпечення евакуаційних заходів повинні бути розроблені обґрунтовані розрахунки, конкретно визначені сили і засоби, які залучаються до виконання завдань, посадові особи, які відповідають за організацію видів забезпечення, терміни виконання цих завдань, місця розміщення організацій, підприємств, установ, які здійснюють це забезпечення. При розробленні Плану евакуації об'єкта передбачається розділ «Часткова евакуація» з відповідними розрахунками.

У плані евакуації населення (працівників) зазначаються:

- висновки з оцінки обстановки;
- порядок оповіщення населення (працівників) про початок евакуації;
- кількість населення (працівників), яке підлягає евакуації, за категоріями;
- терміни проведення евакуації;
- порядок вивезення населення (працівників) транспортними засобами та виведення пішки;
- розподіл об'єктів за ЗЕП, пунктами посадки;
- безпечні райони (пункти) розміщення евакуйованого населення (працівників);
- пункти посадки на транспортні засоби, маршрути евакуації, пункти висадки у безпечних районах;
- порядок доставки евакуйованого населення (працівників) з пунктів висадки до районів (пунктів) розміщення;
- заходи щодо організації забезпечення громадського порядку на ЗПЕ, ПрПЕ, ППЕ та регулювання дорожнього руху на маршрутах евакуації;
- заходи щодо організації приймання, розміщення, захисту та життєзабезпечення евакуйованого населення (працівників) у безпечних районах;
- заходи щодо організації управління та зв'язку.

До Плану розробляється розділ “Евакуаційні заходи у випадку проявів тероризму”. Визначаються сили та засоби, які залучаються для евакуації населення (працівників) у цьому випадку. Цей розділ погоджується з територіальними органами СБУ (у частині, що стосується об’єктів можливих проявів тероризму) та органами управління у справах захисту населення і територій.

Плани узгоджуються з усіма спеціалізованими службами ЦЗ та територіальним органом управління у справах захисту населення і території. Підписи їх керівників повинні бути завірені печатками.

Плани евакуації населення (працівників) *підписуються* головами комісій з питань евакуації міністерств (відомств). Автономної Республіки Крим, обласних, районних державних адміністрацій, міст Києва та Севастополя, об’єктів господарської діяльності та *затверджуються* керівниками цих органів, об’єктів.

Плани евакуації населення (працівників) *вводяться в дію* у разі виникнення надзвичайної ситуації відповідно до встановленого порядку.

Карти (схеми) повинні бути зручними у роботі і в повному обсязі забезпечувати нанесення всієї необхідної інформації стосовно евакуації населення (працівників) у разі виникнення надзвичайних ситуацій. Умовні позначення на карті (схемі) повинні бути нанесені відповідно до вимог.

На карті (схемі) до Плану евакуації позначаються:

- розміщення органів з евакуації центральних органів виконавчої влади, областей, міста Чернівці, районів та об’єктів;
- межі зон (районів) виникнення надзвичайних ситуацій;
- станції (пункти) посадки (навантаження), станції (пункти) висадки (розвантаження);
- безпечні райони (пункти) розміщення евакуаційного населення (працівників);
- маршрути вивезення (виведення) населення у безпечні райони;

- пости регулювання руху на маршрутах евакуації;
- медичні заклади на маршрутах евакуації та в районах розміщення евакуйованих;
- автозаправні станції, станції технічного обслуговування та ремонту;
- пункти зв'язку.

Межі зон (районів) виникнення НС *позначаються* червоним кольором та підфарбовуються кольорами: зони радіоактивного зараження – чорним, хімічного – жовтим, катастрофічного затоплення та підтоплення – синім, землетрусу – коричневим, безпечні райони розміщення – зеленим.

Маршрути руху евакуаційних колон *позначаються* коричневим кольором та підфарбовуються кольорами відповідно до позначки кольору району надзвичайної ситуації. Якщо маршрути і райони евакуації на випадок надзвичайних ситуацій плануються використовувати одні і ті ж, то підфарбовуються двома або більшою кількістю кольорів. Маршрути евакуації при наявності 2-х і більше нумеруються, на маршрутах вивезення евакуйованого населення (працівників) автотранспортом позначаються вихідні пункти, назви міст і населених пунктів проходження автоколон.

На маршрутах евакуації пішки *позначаються* місця малих привалів протягом 15-20 хвилин через кожні 1,5-2 години руху і великих – на початку другої половини добового переходу протягом 1-2 години.

При розробленні Плану передбачається *розділ часткової евакуації* населення (працівників) з відповідними розрахунками.

План приймання і розміщення евакуйованого населення (працівників) у безпечному районі розробляється комісією з питань евакуації місцевого органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, на території якого планується розміщення евакуйованого населення (працівників).

Евакуйоване населення (працівники) розміщується у придатних для проживання будівлях, які у зимовий період опалюються.

У Плані приймання та розміщення евакуйованого населення (працівників) *у текстовій частині зазначаються:*

- ✓ порядок оповіщення посадових осіб, які відповідають за приймання евакуйованого населення (працівників);
- ✓ кількість евакуйованого населення (працівників) за віковими категоріями, яке прибуває у район (пункт) розміщення;
- ✓ кількість і найменування територій (об'єктів) евакуйованих у район (місто), їх розподіл за районами у місті, сільськими і селищними радами, населеними пунктами (вказуються території (об'єкти), їх кількість та кількість населення (працівників), яке евакуюється з цих територій (об'єктів), розподіл за безпечними районами);
- ✓ чисельність населення (працівників), яке проживає на відповідній території, де планується розміщувати евакуйоване населення (працівників);
- ✓ будівлі, споруди, які плануються для розміщення населення (працівників) евакуйованих об'єктів;
- ✓ пункти висадки евакуйованого населення (працівників), вказуються конкретні місця тимчасового розміщення та кількість евакуйованого населення (працівників), яке прибуває на пункт висадки;
- ✓ розміщення ППЕ (приймальних пунктів евакуації);
- ✓ порядок і терміни доставки евакуйованого населення (працівників) з ППЕ до районів (пунктів) розміщення;
- ✓ порядок розміщення евакуйованого населення (працівників);
- ✓ порядок забезпечення евакуйованого населення (працівників) продуктами харчування, водою, предметами першої необхідності, медичним та іншими видами обслуговування (визначаються місця розташування груп забезпечення).

На карті (схемі) до Плану приймання та розміщення евакуйованого населення (працівників) позначаються:

- пункти висадки евакуйованого населення (працівників), залізничні станції висадки;

- місця розгортання ППЕ;
- кількість населення (працівників), яке прибуває на ППЕ;
- розподіл евакуйованих територій (об'єктів) за районами (пунктами) розміщення;

- місця розміщення евакуаційних органів і термін приведення їх у готовність до приймання евакуйованого населення (працівників);
- схема зв'язку, оповіщення та управління.

План приймання і розміщення евакуйованого населення (працівників) *підписується* головою комісії з питань евакуації та *затверджується* керівником відповідного місцевого органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування.

План приймання і розміщення евакуйованого населення (працівників) *включає розділ транспортного забезпечення* евакуації, в якому зазначається:

- кількість транспортних засобів кожного виду і термін їх подачі до пунктів посадки, від яких транспортних підприємств залучаються транспортні засоби;
- кількість населення (працівників), яке вивозиться (вказується загальна чисельність по кожному пункту посадки);
- терміни відправлення евакуйованого населення (працівників) у безпечні райони (вказуються місця посадки та час відправлення);
- терміни прибуття евакуйованого населення (працівників) до пунктів висадки (вказується час прибуття у пункти висадки);
- маршрути руху транспортних засобів (вказується кількість маршрутів та їх номери);
- кількість рейсів (вказується кількість людей за рейсами та кількість транспортних засобів);
- порядок вивезення евакуйованого населення (працівників) з пунктів висадки до пунктів розміщення (кількість автотранспортних засобів, від

яких автомобільних підприємств виділяються, час прибуття до пункту висадки, маршрути руху автотранспорту до пунктів розміщення).

При здійсненні евакуації в межах Автономної Республіки Крим, своєї області, району, району міста, селища план приймання евакуйованого населення (працівників) окремо не відпрацьовується, але у План евакуації населення (працівників) включаються усі розділи текстуальної частини плану приймання евакуйованого населення (працівників) та відображаються на карті (схемі).

Плани евакуації населення (працівників) у воєнний час розробляються завчасно текстуально з додатком карти (схеми) за формою і змістом як у мирний час.

Робітники та службовці підприємств, які продовжують у воєнний час виробничу діяльність у містах і небезпечних районах, після вивезення і розміщення в позаміській зоні, позмінно виїжджають у міста і небезпечні райони для роботи на своїх підприємствах. Після закінчення робочої зміни вони повертаються в позаміську зону на відпочинок.

Робітники і службовці підприємств, які не зупиняють у воєнний час роботу в містах і небезпечних районах, розміщуються в позаміській зоні з таким розрахунком, щоб час на перевезення їх до місця роботи і назад не перевищував 4 години.

Евакуйоване населення (працівники) розміщується в позаміській зоні в громадських будівлях, у житлових будинках, які належать органам виконавчої влади, міністерствам, відомствам, житлово-будівельним кооперативам і громадянам на правах особистої власності, в опалюваних будинках дач.

Виконавчими комітетами районних і міських рад народних депутатів видаються ордера евакуйованим об'єктам на право заняття громадських будівель та приміщень у позаміській зоні.

На все населення (працівників), які підлягають евакуації, складаються **списки в трьох екземплярах:**

- перший залишається на об'єкті або житлово-експлуатаційній конторі;

- другий направляється на ЗПЕ при здійсненні евакуації;
- третій направляється на приймальний пункт евакуації.

Списки складаються по об'єктах та ЖЕО і уточнюються при одержанні розпорядження на проведення евакуації.

Не зайняті у виробництві члени сімей робітників та службовців заносяться до списку за місцем роботи останніх.

Евакуація населення (працівників) здійснюється *комбінованим способом*, який передбачає вивезення основної частини населення (працівників) з міст і небезпечних районів усіма видами транспорту в поєднанні з виведенням найбільш витривалої частини населення (працівників) пішки.

План евакуації населення розробляється комісією з питань евакуації, підписується її головою, затверджується керівником органу, який утворив таку комісію, та погоджується органом, на території якого планується розміщення евакуйованого населення.

Комісія з питань евакуації, утворена місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування, на території якого планується розміщення евакуйованого населення, розробляє план його приймання і розміщення у безпечному районі, який затверджується керівником органу, що утворив відповідну комісію.

Списки громадян, які підлягають евакуації, складаються у трьох примірниках, один з яких залишається в особи, яка здійснює управління об'єктом господарювання, будинком, другий - після уточнення списків надсилається на збірний пункт евакуації (у разі одержання рішення про проведення евакуації), третій - на приймальний пункт евакуації. Такі списки коригуються щороку особами, які здійснюють управління об'єктами господарювання та будинками.

2.3. Порядок проведення евакуації

Оповіщення органів з евакуації про початок евакуації населення здійснюється за рішенням органу, що їх утворив.

Порядок здійснення запланованих заходів з евакуації населення з урахуванням обстановки, що склалася, уточнюється органом з евакуації.

Комісії з питань евакуації, утворені в безпечних районах, організують приймання, розміщення і життєзабезпечення евакуйованого населення.

Комісія з питань евакуації, утворена на об'єкті господарювання:

1. організує оповіщення та ведення обліку працівників, уточнює дані про транспортні засоби, строк їх подання, маршрути і порядок руху;
2. подає необхідну інформацію комісії з питань евакуації, утвореній місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування, на території якого планується розмістити евакуйованих працівників;
3. забезпечує зустріч та розміщення евакуйованих працівників у безпечному районі та організує їх інформаційне забезпечення.

Комісія з питань евакуації, утворена місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування, організує оповіщення, евакуацію та прибуття на збірні пункти евакуації непрацюючого населення, зокрема інвалідів з ураженням органів зору, слуху, опорно-рухового апарату, розумовою відсталістю, психічними розладами за місцем проживання.

З отриманням розпорядження про проведення евакуації керівники об'єктів організують оповіщення працівників об'єктів про початок евакуації.

Працівники та члени їхніх сімей, які підлягають евакуації, самостійно міським транспортом або у пішому порядку прибувають на ЗПЕ.

Збірні пункти евакуації уточнюють чисельність евакуйованого населення, порядок його відправлення, організують їх збір та ведення обліку, здійснюють посадку населення на транспортні засоби, формують піші і транспортні колони, інформують комісії з питань евакуації про відправлення населення, організують надання медичної допомоги евакуйованому населенню та охорону

Евакуація особового складу збірних пунктів евакуації організовується після завершення евакуації населення на підставі рішення органу, що утворив такі органи.

Приймальні пункти евакуації організовують у безпечному районі підготовку пунктів висадки, уточнюють кількість населення, що прибуло, і порядок подачі транспортних засобів для його вивезення із зазначених та проміжних пунктів евакуації до пунктів розміщення, організовують надання медичної допомоги евакуйованому населенню та охорону громадського порядку.

У разі виникнення аварії на хімічно або радіаційно небезпечному об'єкті евакуація населення проводиться у два етапи:

- перший - від місця знаходження населення до межі зони забруднення;
- другий - від межі зони забруднення до пункту розміщення евакуйованого населення в безпечних районах.

На межі зони забруднення у проміжному пункті евакуації здійснюється пересадка евакуйованого населення з транспортного засобу, що рухався забрудненою місцевістю, на незабруднений транспортний засіб.

Під час пересадки населення за необхідності здійснюється його санітарна обробка та спеціальна обробка одягу, майна і транспорту.

Після проведення спеціальної обробки транспортний засіб використовується для перевезення населення забрудненою місцевістю.

Евакуація населення із зон можливого катастрофічного затоплення проводиться насамперед із населених пунктів, що розміщуються поблизу гребель, хвиля прориву яких може досягнути зазначених населених пунктів менше ніж за чотири години, а з інших населених пунктів - за наявності безпосередньої загрози їх затоплення.

Для інформаційного забезпечення евакуйованого населення про порядок дій у різних ситуаціях та оперативну обстановку місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування використовуються системи оповіщення, засоби радіомовлення і телебачення.

2.3.1. Розміщення евакуйованого населення

Евакуація населення проводиться у безпечні райони, визначені органом, який приймає рішення про проведення евакуації.

У разі коли евакуйоване населення неможливо розмістити у безпечному районі, його частина може розміщуватися на території регіону, суміжного з небезпечним районом, за погодженням з місцевими держадміністраціями такого регіону.

Порядок розміщення евакуйованого населення визначається місцевою держадміністрацією, на території якої планується розміщувати евакуйоване населення, за заявкою органу, що приймає рішення про проведення евакуації.

Евакуйоване населення розміщується у готелях, санаторіях, пансіонатах, будинках відпочинку, дитячих оздоровчих таборах та у придатних для проживання будівлях підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності.

Розміщення евакуйованого населення здійснюється за встановленими видами та обсягами послуг з його життєзабезпечення.

Фінансування заходів з евакуації здійснюється за рахунок коштів, передбачених відповідно до вимог законодавства для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

2.4. Організація проведення евакуаційних заходів в об'єднаних територіальних громадах

Сьогодні в Україні продовжує здійснюватись реформування місцевого самоврядування та децентралізація влади, яка передбачає передачу більших повноважень і ресурсів на рівень територіальних громад. Важливою складовою реалізації цієї реформи є забезпечення безпеки громадян.

Станом на перше вересня 2017 року в Чернівецькій області утворено 18 (вісімнадцять) об'єднаних територіальних громад. Відповідно до Кодексу цивільного захисту України і Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні до компетенції об'єднаної територіальної громади у сфері цивільного захисту відноситься питання евакуації населення, майна у безпечні райони, їх розміщення та життєзабезпечення населення. Рішення про проведення евакуації населення приймає виконавчий комітет ради об'єднаної територіальної громади.

Організація евакуації та підготовка районів для розміщення евакуйованого населення і його життєзабезпечення, а також зберігання матеріальних і культурних цінностей покладаються на органи місцевого самоврядування та керівників суб'єктів господарювання.

Для планування, підготовки та проведення евакуації в об'єднаній територіальній громаді та на об'єктах господарювання утворюються тимчасові органи з евакуації, до яких належать:

- комісії з питань евакуації (населених пунктах і об'єктові);
- збірні пункти евакуації;
- проміжні пункти евакуації;
- приймальні пункти евакуації;
- оперативні групи (у невідкладних випадках);
- групи управління на маршрутах пішої евакуації населення;
- адміністрації пунктів посадки (висадки) населення на транспорт (з транспорту).

Персональний склад органів з евакуації визначається рішенням керівників органів місцевого самоврядування, а на об'єктах – наказами керівників підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності і підпорядкування (додаток 1-3).

Час на розгортання і підготовку органів з евакуації усіх рівнів до роботи не повинен перевищувати 4 годин з моменту отримання розпорядження про проведення евакуації.

Комісії з питань евакуації об'єднаних територіальних громад відповідають за:

- ✓ розроблення і коригування планів евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей (додаток 4);*
- ✓ організацію і контроль розроблення планів евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей у підвідомчих організаціях та на підвідомчих територіях;*
- ✓ підготовку населення до здійснення заходів з евакуації;*
- ✓ підготовку органів з евакуації до виконання завдань;*
- ✓ здійснення контролю за підготовкою проведення евакуації;*
- ✓ організація всебічного забезпечення заходів з евакуації і контроль за їх проведенням;*
- ✓ приймання і розміщення евакуйованого населення, матеріальних і культурних цінностей та першочергове життєзабезпечення евакуйованого населення;*
- ✓ облік і забезпечення зберігання матеріальних і культурних цінностей.*

На все населення, яке підлягає евакуації, складаються евакуаційні списки. Незайняте населення включається у списки за місцем роботи одного з членів сім'ї.

Збірні пункти евакуації призначаються для збору і реєстрації евакуйованого населення, формування евакуаційних колон і ешелонів, відправлення їх до пунктів посадки на транспорт та вихідні пункти руху пішки і відправлення евакуйованого населення у безпечні райони. Вони розміщуються поблизу залізничних станцій, морських і річкових портів, пристаней, поблизу маршрутів пішої евакуації, у місцях, що забезпечують умови для збору людей.

Збірні пункти евакуації ОТГ забезпечуються прямим зв'язком з комісією з питань евакуації, адміністрацією пункту посадки на транспорт, вихідним пунктом руху пішки комісії з питань евакуації, які розташовані у безпечних районах, а також транспортними органами.

Кількість збірних пунктів евакуації і їхня пропускна здатність визначається з урахуванням чисельності населення, яке евакуюється, кількості маршрутів евакуації, пунктів посадки на транспорт і інтенсивності відправлення з них автоколон, ешелонів, суден (додаток 5-7).

Евакуйовані громадяни повинні мати при собі документи, гроші, харчі, найнеобхідніші речі, медикаменти. Дітям дошкільного віку вкладається в кишеню або прикріплюється до одягу записка, де зазначено їх прізвище, ім'я та по батькові, домашня адреса, а також прізвище, ім'я та по батькові батьків та контактні телефони.

Планування, підготовка і проведення евакуації здійснюється з питань:

- виділення транспортних комунікацій і транспортних засобів;
- виділення сил і засобів цивільного захисту для:
- спільного регулювання руху на маршрутах евакуації, забезпечення охорони громадського порядку та зберігання матеріальних і культурних цінностей;
- забезпечення радіаційного, хімічного, біологічного, інженерного захисту населення, санітарно-протиепідемічних і лікувально-профілактичних заходів;
- забезпечення радіаційної, хімічної, біологічної, інженерної і протипожежної розвідки;
- узгодження переліку безпечних районів для розміщення населення, місць розміщення і зберігання матеріальних і культурних цінностей;
- можливості використання військових містечок та майна, що залишається військами, обладнання для розміщення і першочергового життєзабезпечення евакуйованого населення.

При проведенні евакуації населення об'єднаних територіальних громад необхідно дотримуватись вимог відповідних керівних документів державної служби надзвичайних ситуацій України.

3. ВИСНОВКИ

Евакуація широко застосовувалась при веденні війн у минулому, зокрема, під час другої світової війни. Однак, евакуаційні заходи, що здійснювались у минулому, принципово відрізняються від евакуаційних заходів, що плануються на випадок стихійних лих, аварій і катастроф. Сучасна евакуація передбачає вивід (вивіз) населення із найбільш ймовірних зон руйнування, стихійних лих, аварій, катастроф. Евакуація знижує щільність населення, що в значній мірі сприяє збереженню життя і здоров'я людей. На місці події залишаються формування цивільного захисту і частина населення, яка приймає участь у ліквідації наслідків стихійних лих, аварій і катастроф.

Знання порядку, прийомів та способів евакуації, прав та обов'язків посадових осіб органів з евакуації та евакуйованого населення значно сприяє швидкому та організованому залишенню небезпечних зон стихійного лиха, збереженню здоров'я і навіть життя людей та недопущенню великих матеріальних втрат.

Зважаючи на викладене:

1. Евакуація населення у разі загрози або виникнення НС проводиться у мирний час та в особливий період.
2. Організацію планування та проведення евакуації здійснюють органи з евакуації територіального, місцевого та об'єктового рівня.
3. Дії населення в процесі проведення евакуації мають бути зосереджені на організоване вивезення та виведення з зони НС або ураження в місця безпечного перебування.
4. Підготовка населення до дій під час евакуації здійснюється в процесі проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань.

4. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кодекс цивільного захисту України, розділ V, стор. 57 - 79.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 січня 2013 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 р. № 841 «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 30 листопада 2016 р. № 905).
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2013 р. № 581 «Про затвердження Порядку здійснення компенсації вартості послуг і розміру фактичних (понесених) витрат суб'єкту господарювання та громадянину, транспортні засоби яких залучені для вивезення населення із зони надзвичайної ситуації, районів можливих бойових дій, та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України».
5. [Методичні рекомендації](#) щодо планування і порядку проведення евакуації населення (працівників) у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру з [Додатками](#) (Затверджено [наказом МНС України від 06.09.2004 р. № 44](#)). Зміни внесено наказом МНС України від 08.08.2011 р. № 809.
6. Методичні рекомендації з питань планування і організації транспортного забезпечення евакуаційних заходів у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного характеру та в особливий період (Затверджено наказом МНС України від 27.07.05 р. № 102).
7. Методичні рекомендації з питань організації планування та проведення евакуаційних заходів на об'єктах господарської діяльності у разі виникнення НС (Затверджено наказом МНС України від 07 вересня 2010 р. № 761).
8. Методичні рекомендації з розроблення картографічних документів та схем у сфері цивільного захисту (Затверджено наказом МНС України від 13 липня 2010 № 544).
9. Методика планування заходів з евакуації (Затверджено наказом МВС України від 10 липня 2017 р. № 579).
10. Навчальний посібник «Організація управління цивільним захистом на місцевому рівні» за загальною редакцією П.Б.Волянського. ІДУ ЦЗ. К-2015р.
11. Посібник «Захист населення і територій від НС, т.4. Евакуація населення у

НС», КІМ, К-2008 р.

12. О.В.Невінчаний, С.С.Замислов Проблеми та шляхи удосконалення технічного регулювання заходів щодо евакуації населення у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, науковий вісник УкрНДПБ, 2014 р., №1.